

ΑΝΤΙΔΑΛΟΙ

— ΑΠ ΟΛΟ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΓΙΑ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΑΣ —

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΝ ΨΗΦΟΝ

Ἐδόθη τέλος πρὸς δημοσίευσιν τὸ νομοθετικὸν διάταγμα περὶ δήμεων καὶ κοινοτήτων πού περιλαμβάνει μεταξὺ τῶν λοιπῶν συμπληρωματικῶν διατάξεων καὶ τὴν παροχὴν ψήφου εἰς τὰς Ἑλληνίδας διὰ τὰς δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς ἐκλογάς.

Μολοντί ἡ παροχὴ αὕτη—ὕψω; διευτυπώθη—εἶνε δυνητικὴ καὶ διὰ τὸ μέλλον καὶ μολοντί οἱ περιορισμοὶ πού ἐτέθησαν ἀπὸ τώρα μειώνουν εἰς τὸ ἐλάχιστον, ὄχι μόνον τὴν ἀξίαν τῆς παροχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμικότητα τῶν μελλοντικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ θεσμοῦ, ὅμως ἡ εἰσαγομένη διάταξις ἔχει διὰ τὴν ἑλληνικὴν φεμινιστικὴν κίνησιν τὴν ἐξῆς ἐξαιρετικὴν σημασίαν: Ὅτι ἀποτελεῖ ἀπαρχὴν εἰς τὴν καθιέρωσιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τῶν Ἑλληνίδων.

Ἐπὶ τὴν ἀποψιν δὲ αὐτὴν κρινομένη πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως, ἀδιάφορον ἂν μᾶς ἱκανοποιῆ ἢ ὄχι οὐσιαστικά. Διότι εἶναι βεβαίως γνωστὸν ὅτι ὁ πρῶτος σταθμὸς εἰς τὴν κατάκτησιν κάθε ἀνδρῶν πίνου δικαιώματος εἶναι καὶ ὁ πλέον δυσκολοπρόσιτος καὶ οὐτὸν ἀκόμη τὸ νὰ τὸν φθάσῃ κανεὶς ἔχει μεγάλην σημασίαν, ὄχι μόνον διότι συνταμύεται ἢ ἀπὸ τοῦ τέρατος ἀπόστασις, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ πρώτη ἱκανοποίησις ἐμπυχώνει τοὺς διστακτικούς. Ἀπὸ τοῦ βήματος αὐτοῦ, τέλος, ἀφίεται ἀνοιχτός ὁ δρόμος διὰ νὰ πλημμυρίσῃ μὲ φῶς τὰ μωπικὰ μάτια τῶν ἀφελῶν ὅσοι ἀμύνονται ὑπὲρ ὄλων τῶν παληῶν καταστάσεων ἐνῶ πιέζονται πρῶτοι ἀπ' αὐτάς.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς δὲν μπορούμε παρὰ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς φεμινισμὸς ὀφείλει χάριτας εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν, ἂν καὶ ἡ ὄλος ἀδικαιολόγητο, ἐπιφυλακτικότης τῆς κατέστρεψε—τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρὸν—μίαν τόσον κατ' ἀρχὴν συγχρονισμένην ἀπόφασιν.

Πάντως διὰ τοὺς τεθέντας περιορισμοὺς δὲν μπορούν νὰ παραπονεθοῦν αἱ Ἑλληνίδες φεμινίστριαι, ὅσαι νομίζουν ὅτι κάμνουν πολιτικὴν σκοπιμότητα μὲ τὸ νὰ πλειοδοτοῦν αἱ ἴδιαι εἰς περιορισμοὺς διὰ τὰ ζητούμενα δικαιώματα. Ἐξ ἄλλου δὲ ἴσως ἡ ἐπιβολὴ αὐτῆ τῶν περιορισμῶν νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ πείσῃ μερικὰς ἀκόμη Ἑλληνίδας, ὅσαι καλαὶ τῇ πίστει νομίζουν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου γενικὰ δὲν τοὺς εἶναι ἡγήμιον, ὅτι ἡ ψήφος ἔχει κάποιαν πραγματικὴν ἀξίαν διὰ νὰ θεωρητῆ ὅπωςδῆποτε ἐπικίνδυνος ἢ ἐπέκτασις τῆς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἄλλ' ἂν ἐξετάσωμεν τοὺς τεθέντας περιορισμοὺς.

Πρῶτον ὁ περιορισμὸς τῆς ἡλικίας τεθεὶς κατὰ μίμησιν τοῦ ἀγγλικοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος ὅμως ὀρίζει τὰ 25 χρόνια διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς καθολικῆς ψήφου εἰς τὰς Ἀγγλίδας, δὲν δικαιολογεῖται ἐπαρκῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν προέβλεψε τὴν ἔλλειψιν ὀριμότητος τῶν κάτω τῶν 25 χρόνων Ἀγγλίδων, ἀλλ' ἐτέθη διὰ νὰ φέρῃ «ἐπὶ τινὰ ἔτη» ἰσοροπίαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ψηφοφόρων τῶν δύο φύλων διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν ψηφοφόρων. Διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ γυναῖκες ὑπερτεροῦν ἀριθμητικῶς τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι διὰ τὴν Ἑλλάδα πρόκειται νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ λόγῳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας—μέχρι 30 χρόνων!—ἔλλειψις ὀριμότητος τῆς Ἑλληνίδος, τὸ νὰ πλειοδοτοῦν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ σχετικὰ μὲ τοὺς βρεῖους, ἐνῶ οἱ ἐδῶ κλιματολογικοὶ ὄροι ἐπιταγύνουν τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀτόμων, καὶ δὴ τῶν γυναικῶν, καταντᾷ σοβαροφανῆς ἀσιειότης. Διότι

ἡ Ἑλληνὶς κατὰ κανόνα γίνεται πολὺ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὰ 30 χρόνια τῆς καὶ σύζυγος καὶ μητέρα καὶ εἶναι ἀκόμη γνωστὸν ὅτι ἐργάζεται ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς—σὲ μεγάλη ἀριθμητικὴ ἀναλογία—ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 12 καὶ τῶν 10 ἀκόμη χρόνων, ἐνῶ, συμφῶνως πρὸς τὸν νόμον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν τῆς ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους, καὶ ὅτι ἀκόμα το κατώτατον ὄριον τῆς ἡλικίας διὰ τὸ ἀνεύθυνον—προκειμένου περὶ ἁδικημάτων ἠθικῆς φύσεως ἐναντίον τῆς γυναικὸς—εἶναι μόνον το 18 χρόνια. Ὡστε εἶναι παράλογον νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι ἡ Ἑλληνίδα μετὰ τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν δημοτικῶν ἢ κοινοτικῶν συμβούλων! Καὶ κανεὶς δὲν ἐσκέρθη ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὄλιαι νεώτεροι γυναῖκες μὲ τὴν μεγαλυτέραν κατὰ κανόνα ζωτικότητα, τὴν στιγμὴν μάλιστα πού σ' ὄλην τὴν Εὐρώπῃν ἡ κίνησις ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς νεότητος καὶ ἡ προσοχὴ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν νέων γίνεται καθημερινῶς περισσότερον ἐντατικὴ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀσύγγνωστον ἀδικίαν ἢ ὁποία γίνεται εἰς βάρος τῶν ἀγαπημάτων Ἑλληνίδων, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀποκλείεται καὶ τὸ ἐλάχιστον δικαίωμα τὸ παρεχόμενον εἰς τὰς λοιπὰς, νομίζομεν ὅτι ἔχομεν καθήκον ὄχι μόνον ἀπλῶς νὰ διαμαρτυρηθῶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ καταβάλωμεν κάθε προσπάθειαν μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου διὰ νὰ ἀρθῇ τὸ γεγόμενον ἀδικημα. Μὲ πολὺ ἐλαφρὰν συνείδησιν ἐψήφισεν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ τὸν περιορισμὸν αὐτόν, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ κράτος, ὅταν δὲν δίδῃ πραγματικῶς τὰ μέσα εἰς τὸν λαόν διὰ νὰ μάθῃ γράμματα, δὲν ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζεται τὴν ἔλλειψιν του αὐτὴν ὡς ὄπλον ἀκριβῶς ἐναντίον ἐκείνων πού ἀπὸ τὴν κακομοιρίαν του θίγονται. Καὶ δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τῆς ἀκόμῃ ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ὅτι τοῦλάχιστον οἱ προλεταριοὶ, **ἔστω καὶ ἂν εἶναι γυναῖκες**, ἔχουν καθαρὰν συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων τῶν, καὶ συνεπῶς καὶ κάθε ἀδικία πού τοὺς γίνεται ἀκονίζει περισσότερον τὸ μῖσος καὶ ἀνοίγει ἀκόμη βαθύτερα τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν τάξεων.

Καὶ τέλος δὲν ἐσκέφθη ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ὅτι ὁ περιορισμὸς αὐτὸς πλήττει κυρίως τὴν Ἑλληνίδα πού ἔχει τὰ περισσότερα δικαιώματα διότι προσφέρει τὰς μεγαλυτέρας ὑπηρεσίας εἰς τὸ κράτος, τὴν χωρικὴν, πού ἐνῶ ἀνανεώνει ὡς μητέρα τὸ αἷμα τῆς φυλῆς καὶ δουλεύει ἀδιάκοπα καὶ στὸ χωράφι καὶ στὸ σπίτι καὶ εἶναι καὶ παραγωγὸς καὶ ἔμπορος, ἔχει ἔξ ἄλλου τὴν ἱκανότητα νὰ διαχειρισθῇ θαυμάσια τὴν περιουσίαν τῆς ὅταν εἶναι χήρα ἢ ὅταν ὁ ἄνδρας ξενητεύεται ἢ ὑπηρετεῖ στὸν στρατόν ἢ χαρτοπαίξῃ ἢ πίνῃ καὶ μένει στῆ νοικοκυριστικὴ φροντίδα τῆς ἀπλῆς γυναικούλας νὰ συμμαζέψῃ τὴν οἰκογένειαν καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὸ ρημαγμένον σπίτι. Καὶ ἡ γυναικούλα αὕτη θὰ εἶχε βέβαια τὴν ἱκανότητα νὰ διαλέξῃ τοὺς κοινοτικούς συμβούλους ἀνάμεσα στῆς χωριανῆς τῆς προσωπικότητες.

Καὶ ἀκόμη ἀδιαφορεῖ ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τὴν ἀδικίαν πού κάμνει στὴν ἐργάτρια πού δουλεύει ἀπὸ παιδάκι ἐπὶ ἔλευνὸ κατὰ κανόνα ἐργαστήριον ἢ ἐργοστάσιον διὰ νὰ θρέψῃ τὰ μικρότερα ἀδέρφια ἢ καὶ ἀπλῶς διὰ νὰ συνεισφέρῃ τὴν ἀπαραίτητη μερίδα τῆς στά ἔσοδα τῆς ἐργατικῆς τῆς οἰκογενείας. Καὶ ὅμως ἡ Ἑλληνίδα ἐργάτρια ἀντῆκει ἤδη σὲ ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα, ὅπου ἐκλέγει καὶ ἐκλέγεται ἀκόμη εἰς τὴν διοίκησιν τῶν.

Καὶ τέλος ἐξαιροῦνται τοῦ προνομίου αὐτοῦ αἱ

λαϊκαὶ γυναῖκες ποὺ δὲν ἔμαθαν γράμματα, ὄχι μόνον διότι αἱ βιωτικαὶ ἀνάγκαι ἦσαν σκληραί, ἀλλὰ καὶ διότι βαρύτεραι προλήψεις κατεδίκαζαν τὴν Ἑλληνίδα στὴν ἀμάθεια χωρὶς ποτὲ κανεὶς ἀρμόδιος νὰ συγκινηθῇ καὶ νὰ λάβῃ καμμιά εἰδικὴ πρόνοια. Καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες αὐταὶ ὑφίστανται σὲ πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς δημοτικῆς κακοδιοικήσεως ἢ τῆς συνήθους ραθυμίας τῶν δημοτικῶν ἢ κοινοτικῶν ἀρχόντων.

Εἶναι ἀληθῶς ἄξιος πολλῆς σημασίας ὁ νεωτεριστικὸς αὐτὸς περιορισμὸς ποὺ ἐνῶ δὲν ἐχρησιμοποιοῦν ποτὲ προκειμένου περὶ ἀνδρικῆς ἱκανότητος, χωρίζει σήμερα τὰς γυναῖκας εἰς χρησίμους καὶ μὴ, ἐνῶ ὡς βάσις διακρίσεως λαμβάνονται τὰ περίφημα κολυβογράμματα τῶν πατέρων μας, ποὺ ἐκτὸς τῶν ἄλλων σὲ τόσες ἑλληνικώτατες καταστρατηγήσεις θὰ δώσουν ἀφορμὴν.

Καὶ ὅμως ἡ χωρικὴ καὶ ἡ ἐργάτρια καὶ ἡ λαϊκὴ γυναικούλα ἔχουν τοῦλάχιστον ὅσα δικαιώματα καὶ διαθέτουν ἀσφαλῶς ὅσας ἱκανότητας καὶ ἡ ἀριστοκρατίζουσα μεγαλοαστὴ μας, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρεται κατὰ τὸ πλεῖστον παρὰ διὰ τὰ κουρέλια τῆς τουαλέτας τῆς καὶ ἔχει τὸ πλεονέκτημα ἀπέναντι τῶν ἄλλων ὅτι ξέρεи νὰ συλλαβίξῃ καὶ νὰ φλυαρῇ περὶ μόδας σὲ περισσοτέρας γλῶσσας, ἐνῶ τὸν κόσμον καὶ τὴν ζωὴ συνηθίζει νὰ βλέπῃ—ἀν τὸν βλέπῃ—μόνον ἀμέσῃ ἀπὸ τὰ τζάμια ἐνὸς ὀραίου σαλονιοῦ, καὶ ὄχι στὴν καθημερινὴν βιοπάλη.

Ὡς πρὸς τὴν ἑλλειψιν ὀριμότητος τῆς Ἑλληνίδας διὰ νὰ εἶναι καὶ *ἐκλέξιμος* προτιμῶ νὰ τὴν ἀφήσω χωρὶς σχόλια διὰ νὰ μὴν ἀποδώσω εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίου τὴν ὑποψίαν περὶ ἀκάρου φόβου γυναικείου ἀνταγωνισμοῦ, ἔστω καὶ εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

ΜΑΡΙΑ Α. ΣΒΩΛΟΥ

(*Ἐλεύθερον Βῆμα*) 17—8—25)